

Congregatie voor de Clerus
Zijne Eminentie Kardinaal Beniamino Stella
Palazzo delle Congregazioni
Piazza Pio XII, 3
00193 Roma
Italië

Lithoijen, 22 december 2016

Beroep tegen het decreet van 21 oktober 2016 van de Bisschop van 's-Hertogenbosch betreffende het opheffen en samenvoegen van een zestal parochies waaronder R.K. Parochie Heilige Remigius te Lithoijen door oprichting van de R.K. Parochie Heilige Benedictus, gevestigd te Oss.

Eminentie,

Op 21 oktober 2016 heeft de bisschop van 's-Hertogenbosch een decreet uitgevaardigd inhoudende de opheffing en samenvoeging van zes parochies tot één nieuwe parochie met de naam R.K. Parochie Heilige Benedictus, hierna "het decreet" genoemd (bijlage 1). Per aangetekend schrijven, d.d. 3 november 2016, hebben ondergetekenden, een vijftal actieve parochianen van de R.K. Parochie H. Remigius te Lithoijen, een bezwaarschrift ingediend bij de bisschop van 's-Hertogenbosch (bijlage 2). In dit bezwaarschrift wordt een aantal concrete argumenten opgevoerd tegen het decreet en wordt gevraagd om het decreet te herroepen. De bisschop heeft hierop gereageerd met een aanvullend bisschoppelijk decreet d.d. 6 december 2016, hierna "het aanvullend decreet" genoemd (bijlage 3), waarin hij bepaalt dat het ingediende bezwaarschrift weliswaar ontvankelijk is maar ongegrond en er dus geen noodzaak is tot opschorting van de uitvoering van het decreet. In de motivatie van het aanvullend decreet worden door de bisschop voornamelijk algemeenheden opgevoerd die voorbij gaan aan de essentie van de door ons opgevoerde argumenten. Soms vergist de bisschop zich in de feiten. Daarnaast wordt er van de R.K. Parochie H. Remigius te Lithoijen een beeld geschetst dat aantoonbaar niet correct is. Wij vinden dat de onderbouwing van het aanvullend decreet niet alleen onvoldoende is, maar op belangrijke punten ook als onjuist gekwalificeerd moet worden en dat de bisschop ons bezwaar daarom ten onrechte ongegrond heeft verklaard. Wij motiveren dit standpunt als volgt:

Wij erkennen dat het opheffen en het oprichten van parochies canoniekrechtelijk is voorbehouden aan de bisschop. Dat het aan de bisschop is om de vereiste noodzakelijke argumenten bij zo'n beslissing te beoordelen. Maar de bisschop is bij zijn oordeel wel gehouden aan de desbetreffende jurisprudentie (ecclesiastical jurisprudence). Belangrijke richtlijnen die hierbij van toepassing zijn, staan vervat in de brief van uw Congregatie d.d. 30 april 2013, Prot.No. 20131348. Op vier van de genoemde richtlijnen in deze brief richten wij ons beroep.

- 1. Hoewel de bisschop de behoeften van omliggende parochies en het bisdom als geheel in overweging mag nemen, moet hij toch het decreet met reden(en) motiveren welke specifiek zijn voor de betreffende parochie.*

In het bezwaarschrift hebben wij aangegeven dat het decreet in hoofdzaak verwijst naar het beleidsplan van het bisdom van 17 april 2009 "Groeien in geloof, geloven in groei" (bijlage 4) en dat het decreet zeker geen redenen bevat die specifiek zijn voor

onze parochie. Het beleidsplan uit 2009 waarnaar verwezen wordt geeft geen informatie die specifiek is voor individuele parochies. In het aanvullend decreet stelt de bisschop dat de argumenten als verwoord in "Groeien in geloof, geloven in groei" voor het samenvoegen van parochies onverkort gelden voor de H. Remigiusparochie. Genoemd beleidsplan gaat echter over de nieuwe parochie (lees: fusieparochie) en draagt daarom ook de subtitel "De Nieuwe parochie". Het beleidsplan beschrijft de nieuwe situatie en zegt nauwelijks iets over de bestaande situatie op dat moment. En in de bestaande situatie moeten wij toch de argumenten zoeken die wijzigingen noodzakelijk maken. Welke argumenten bedoelt de bisschop die, zoals hij stelt, onverkort zouden gelden voor de H. Remigiusparochie?

Wij hebben hieromtrent slechts het volgende kunnen vinden:

"De huidige gesecculariseerde maatschappij stelt de Kerk voor nieuwe uitdagingen. Met een teruggang van kerkbezoek en roepingen, vergrijzing en een overcapaciteit aan kerken is een situatie ontstaan die vraagt om herbezinning. Doorgaan op dezelfde weg is niet heilzaam."

Het hierboven aangehaalde citaat uit het beleidsplan is van toepassing op het bisdom als geheel, maar beslist niet op de situatie in onze parochie. De bisschop erkent in het aanvullend decreet dat onze parochie in meerdere opzichten nog gezond is maar, zo stelt hij, de vergrijzing neemt zienderogen toe, het kerkbezoek vermindert en voor de sacramentele bediening zijn we afhankelijk van priesters van hoge leeftijd. En dus is fusie noodzakelijk om het parochiële leven ook in de toekomst te kunnen behouden en het pastoraat voor de lange termijn te waarborgen. Deze opmerkingen van de bisschop berusten niet op objectieve gegevens terwijl hij hierover wél beschikt. In een gesprek dat wij met de bisschop mochten hebben op 18 augustus 2016, stelde hij ons mondeling op de hoogte van de vitaliteitscijfers van onze parochie en gaf aan dat deze cijfers vele malen hoger zijn dan de gemiddelden in het bisdom. De bisschop is er mee bekend dat de R.K. Parochie H. Remigius een vitale parochie is. Een parochie met veel actieve vrijwilligers, een groot draagvlak binnen het dorp, een kerngezonde financiële situatie, een relatief hoog kerkbezoek en een grote betrokkenheid van jonge mensen, zowel kinderen als jonge gezinnen. In tegenstelling tot de bisschop hebben wij de precieze cijfers helaas niet tot onze beschikking. Wat betreft de priesters voor de sacramentele bediening kan gezegd worden dat hun gemiddelde leeftijd ongeveer 60 jaar bedraagt en wat nog belangrijker is dat zij graag in Lithoijen komen om voor te gaan in de wekelijkse vieringen van de Eucharistie én dat de parochianen bij hen een grote betrokkenheid voelen.

Samenvattend kan bij dit punt gesteld worden dat in tegenstelling tot wat de jurisprudentie gebiedt, de bisschop in het decreet geen redenen voor opheffing en samenvoeging heeft vermeld die specifiek zijn voor onze parochie en, gelet op de door hem zelf aangehaalde vitaliteitscijfers van onze parochie, deze redenen ook niet heeft.

2. Zielenheil als belangrijkste motivatie voor het veranderen van een parochie.

Hoewel de abdij van Berne de laatste jaren geen invulling kan geven aan haar patronaatsrecht ten behoeve van onze parochie, moet toch gezegd worden dat de verbondenheid die wij voelen met de abdij, en ook omgekeerd, bijzonder groot is. Niet alleen door de priesters van de abdij die hier nog regelmatig voorgaan bij de viering van de Eucharistie maar ook door de begeleiding en de betrokkenheid van de

abdij die ons gemaakt heeft tot een zelfstandige, goed functionerende parochie. De vruchten van een reeds 400-jarige verbondenheid met de abdij. De zielzorg van onze parochianen is al jaren aantoonbaar in goede handen van de priesters die zich verbonden voelen met onze parochie en die in hun werk gefaciliteerd worden door een voortreffelijke parochiestructuur. Dit blijkt ook uit de eerder genoemde vitaliteit van onze parochie.

Kijken wij nu naar het gefuseerde landschap rondom ons en werpen we onze blik op de dorpen om ons heen die vergelijkbaar zijn met het onze, dan zien wij in de gefuseerde parochies ontredderde geloofsgemeenschappen, niet te herstellen ruzies tussen priesters en parochianen, leeglopende kerken, parochianen die zelfs hun doden niet meer via de kerk uitgeleide willen doen, kerksluitingen, kortom een zwaar gehavend kerkelijk landschap. Als de bisschop in zijn aanvullend decreet stelt dat fusies noodzakelijk zijn om het zielenheil van de parochianen in de toekomst te waarborgen, dan komt die boodschap bij ons cynisch over. Natuurlijk waren er parochies die in een toestand verkeerden dat ingrijpen van de bisschop noodzakelijk was, maar de ervaring heeft ons inmiddels geleerd dat rücksichtslos fuseren zeker niet in het belang is van het zielenheil. De verklaring hiervoor is eenvoudig: het contact met de zielen gaat verloren. Voor onze goed functionerende parochie houdt de bisschop toch vast aan het ingezette beleid van fuseren. Rücksichtslos, wel te verstaan, want de risico's die dat voor onze geloofsgemeenschap met zich meedraagt doen blijkbaar niet ter zake. Dit moge blijken uit het eerder genoemde gesprek dat wij, ondergetekenden, met hem hadden op 18 augustus 2016. Tijdens dit gesprek stelde hij ons in kennis van de buitengewoon goede vitaliteitscijfers van onze parochie. Ondanks dat hield hij toch vast aan zijn voornemen van opheffing en samenvoeging van onze parochie. De enige reden die de bisschop kon geven was: "Lithoijen kan geen enclave zijn in een gefuseerd landschap". Dit onverbiddelijk voornemen om het fusiebeleid ondanks alles door te voeren blijkt ook uit de zinsnede in het aanvullend decreet (pag 3 Ad b en f) waar de bisschop stelt: "... parochianen hebben ruimschoots de gelegenheid gehad hun zienswijze en argumenten in te brengen, niet zozeer over de fusie zelf – *dit was een vaststaand feit* – doch wel over het ... " (cursief door auteur). Argumenten die specifiek van toepassing zijn op onze parochie alsook de alom waarneembare risico's die, in geval van fusie, genomen worden met het zielenheil van de parochianen, speelden blijkbaar geen rol in de overwegingen van de bisschop. Het zielenheil wordt hiermee ondergeschikt gemaakt aan de uitvoer van een beleidsplan uit 2009 terwijl uit de jurisprudentie blijkt dat alleen het zielenheil de belangrijkste motivatie moet zijn bij het veranderen van een parochie.

In dit verband willen wij nog wijzen op een opmerkelijke passage uit het aanvullend decreet (pag 3, 1^e alinea): "Werkelijke schade aan het zielenheil wordt niet veroorzaakt door de fusie, doch juist door als een eiland te willen blijven voortbestaan, als ware men geen onderdeel van de Wereldkerk." Onze parochie is in deze tijd van vergaande secularisatie in staat gebleken om een geloofsgemeenschap in stand te houden die veel mensen aanspreekt en bindt, zowel in Lithoijen als daarbuiten. We hebben dit o.a. bereikt door jarenlange samenwerking met parochies om ons heen. Ook in het proces dat voorafging aan het decreet hebben wij ons voortdurend voorstander getoond van vergaande samenwerking met de andere vijf in het decreet genoemde parochies, zowel organisatorisch en pastoraal als op financieel gebied. Vanuit onze zelfstandigheid en de wijze waarop wij die vorm geven, ervaren wij juist een sterke verbondenheid met de Wereldkerk. Het beeld van onze parochie dat door de bisschop geschetst wordt in genoemde passage is als het ware een negatief van de werkelijkheid en wordt door ons als uitermate grievend ervaren.

Als het zielenheil inderdaad de belangrijkste motivatie moet zijn bij het veranderen van parochies, dan verbaast het ons dat de bisschop het recht kan claimen om de uitvoering van een gedateerd en omstreden beleidsplan te laten prevaleren boven de grote en realistische risico's die opheffing en samenvoeging van onze parochie in zich draagt voor het zielenheil van onze parochianen.

3. *Het consulteren van de Priesterraad. Vóór het consulteren van de leden van de Priesterraad, hetgeen noodzakelijk is voor de rechtsgeldigheid, moet de bisschop hen voorzien van alle relevante informatie en hij persoonlijk zal de leden moeten consulteren over elke afzonderlijke parochiewijziging die wordt voorgesteld.*

In het aanvullend decreet stelt de bisschop hieraan voldaan te hebben omdat de Priesterraad betrokken is geweest bij de totstandkoming van de beleidsnota "Groeien in geloof, geloven in groei" in 2009. De Priesterraad zou daarbij positief gereageerd hebben ten aanzien van alle voorgenomen parochiefusies en daarbij te kennen hebben gegeven dat de fusies voortkomend uit de beleidsnota niet opnieuw afzonderlijk in de Priesterraad hoefden te worden ingebracht. Het meegaan van de bisschop in deze stellingname van de Priesterraad is, naar onze mening, om meerdere redenen niet in overeenstemming met de betreffende jurisprudentie:

- a. De bisschop is gehouden aan het canonieke recht dat bepaalt hoe en wanneer de Priesterraad in deze gehoord moet worden. Als de Priesterraad adviseert om hier van af te wijken, mag de bisschop zich daarop niet beroepen.
- b. De huidige bisschop, de auteur van het decreet, is benoemd in mei 2016. Bij het uitvaardigen van het decreet tot opheffing en samenvoeging van de R.K. Parochie H. Remigius beroept hij zich op het consulteren van de Priesterraad door zijn voorganger Mgr. Hurkmans in 2009. Behalve het feit dat de tijdsperiode tussen het uitvaardigen van het decreet en het horen van de Priesterraad maar liefst zeven jaren bedraagt, is dit ook in strikte zin niet conform de jurisprudentie die voorschrijft dat de bisschop *persoonlijk* de Priesterraad moet consulteren.
- c. In 2009 heeft de Priesterraad zich uitgesproken over een algemeen beleidsplan en zeker niet over afzonderlijke gevallen van opheffing en samenvoeging van parochies, hetgeen niet in overeenstemming is met de betreffende jurisprudentie.
- d. In 2009 bij het opstellen van het globale fusieplan dat betrekking had op alle 230 parochies van het bisdom, was het voor de toenmalige bisschop onmogelijk om de Priesterraad van alle relevante informatie voor elke afzonderlijke parochie te voorzien om reden dat die informatie op dat moment nog niet beschikbaar kon zijn. Uit het tijdsplan dat onderdeel uitmaakt van genoemd beleidsplan blijkt dat de betrokken parochies nog geïnformeerd moesten worden, zelfs de dekens waren nog niet op de hoogte gesteld. De Priesterraad moet voorzien worden van alle relevante informatie. Relevante informatie strekt verder dan alleen de denkbeelden van de opstellers van het plan.
- e. Het globale fusieplan is sinds 2009 een aantal malen herzien. Het eerste plan beoogde de vorming van 57 nieuwe parochies. Na verschillende wijzigingen is dit aantal teruggebracht tot 50 nieuwe parochies. Alleen al ten aanzien van de R. K. Parochie H. Remigius te Lithoijen is het plan minstens twee keer herzien. In 2009 was er sprake van samenvoeging van onze parochie met de parochies uit Geffen, Nuland, Vinkel, Maren-Kessel, Lith, Teeffelen en Oijen. Vervolgens zou onze parochie worden samengevoegd met de parochies uit Berghem, Megen, Macharen, Haren, Teeffelen, Oijen, Lith, Maren-Kessel en beide parochies uit Oss.

En het decreet dat nu ter discussie staat behelst een fusie van onze parochie met de parochies uit Maren-Kessel, Lith, Teeffelen, Oijen en de parochie H. Hart van Jezus uit Oss.

Omdat sinds 2009 het fusieplan meerdere keren is gewijzigd, is het onmogelijk dat de Priesterraad in 2009 op grond van alle relevante informatie advies uit heeft kunnen brengen. De Priesterraad is met betrekking tot de opheffing en samenvoeging van de R.K. Parochie H. Remigius te Lithoijen dus niet op een wettige manier gehoord kunnen worden. De huidige bisschop, de auteur van het decreet, had zich dit kunnen realiseren toen hij het decreet uitvaardigde, en zeker nadat hij hierop was gewezen middels ons bezwaarschrift waarin wij de brief van uw Congregatie d.d. 30 april 2013 onder zijn aandacht brachten.

4. Canon 121 van de Codex Iuris Canonici als relevante canon.

"Canon 121 geeft ook een procedurevoorschrift namelijk dat de samenvoeging van rechtspersonen alleen rechtsgeldig tot stand komt indien deze zo geschiedt dat een nieuw geheel ontstaat dat ook zelf rechtspersoonlijkheid bezit. Dit betekent dat de regels rondom het oprichten van parochies in acht genomen dienen te worden bij samenvoegingen." (Eijsink, A.H., Hartslag van de Kerk: De Parochie Vanuit Kerkrechtelijk Standpunt. deel 1, Uitgeverij Peeters, Leuven, 1995).

In het decreet conflicteren de punten 4 en 6 met elkaar. Punt 4 bepaalt dat voor de nieuwe parochie als statuut geldt het Algemeen Reglement voor het bestuur van een parochie in de R.K. Kerk in Nederland. Punt 6 gaat over de benoeming van bestuursleden waarvan er twee aanverwant zijn in de eerste graad (vader en schoonzoon) hetgeen vanwege het genoemde statuut expliciet niet is toegestaan.

Ook het aantal bestuursleden is in strijd met het genoemde statuut. De nieuwe parochie voldoet daarmee niet aan een statuut dat aan haar zelf ten grondslag ligt. In het aanvullend decreet komt de bisschop met een vermeende oplossing door beide familieleden niet tezamen een tekenbevoegdheid toe te kennen. Echter, dit doet niet af aan de genoemde strijdigheid van de punten 4 en 6 van het decreet.

In alle onderdelen van dit beroepschrift zijn argumenten aangedragen die naar onze mening aantonen dat de regels rondom het oprichten van een nieuwe parochie niet in acht zijn genomen. In de zin van canon 121 CIC, zegt Eijsink, bezit de nieuwe parochie dan ook geen rechtspersoonlijkheid en kan daarmee niet in de plaats treden van de op te heffen parochies. Dit geeft het bestreden decreet ook een civielrechtelijke status.

Bij bovenstaande punten 1 t/m 4 hebben wij het decreet van 21 oktober 2016 getoetst aan de jurisprudentie zoals verwoord in de brief van uw Congregatie d.d. 30 april 2013, Prot.No. 20131348. Op al deze punten (argumenten specifiek voor de parochie, het zielenheil als belangrijkste argument, het horen van de Priesterraad, canon 121) menen wij vast te moeten stellen dat het decreet van 21 oktober 2016 niet voldoet aan het canonieke recht en de desbetreffende jurisprudentie. Daarom verzoeken wij uw Congregatie om ons beroep te honoreren en het bestreden bisschoppelijk decreet van 21 oktober 2016 ongeldig te verklaren.

Met de meeste hoogachting,

P.M.H. Janssen, Margrietstraat 2, 5396 PM Lithoijen

L.W.J. van Kilsdonk, Langwijkstraat 37, 5396 PN Lithoijen

P.J.M. Tiemissen, Langwijkstraat 35, 5396 PN Lithoijen

P.B.A.J. Melief, Lithoijensedijk 23, 5396 NC Lithoijen

F.T.M. van Kilsdonk, Molenweg 30, 5396 NA Lithoijen

Correspondentieadres: Molenweg 30,
5396 NA Lithoijen
Nederland